

Filosofie náboženské výchovy

Zuzana Svobodová

Učitelství ve starozákonní době

Přísluví

Přísloví v Izraeli

- velmi oblíbená
- hebr. *mášál* – význam kořene slova: *podobat se, vládnout, představovat, reprezentovat*
- *mášál* – výrok, který má dosah, „mocné slovo“, (S)slovo, jež se projevuje
  - užíváno pro „kouzelné výroky“ i pro lidová pořekadla (narážky na kouzelnictví – áven: 6,12; 17,4; 19,28)
  - v próze i verších
  - domácí i převzaté
  - sbírky
  - práce „moudrých“
  - k vyučování, učení

Příslloví v Izraeli

- mravní nauka
- stylizovaná k zapamatování:
  - řazená podle začátečních písmen
  - číselná přísloví
  - hádanky
  - krátké básničky
  - tématicky řazená
  - ústní i písemná tradice

Starozákonní kniha Přísloví

- mezi „svatými spisy“
- přednes v synagoze zněl jinak než přednes ostatních knih SZ (spolu s Ž a Jb jiný druh akcentů)
- obsahově ke knihám moudrosti
- nejen přísloví, i napomenutí (kap. 1-9)
- vznik spojením cca 9ti sbírek (některá přísloví se opakují)
- číselná symbolika – 2. kap. 375 přísloví – jméno Šalomoun (Š-l-m-h) má stejnou číselnou hodnotu
- 22,17-23,12 ppd. přísloví egyptského původu
- 23,13n vliv babylónský
- 8. kap. 31,1-9: arabský původ
- 9. kap. 31,10-31: Chvála statečné ženy – v orig. abecední báseň
- sbírky spojeny v jednu knihu ppd. ve 4. st. př. Kr., ve 3. st. př. Kr. LXX, jiné znění; hebr. znění ještě dodatečně upravováno, NZ navazoval na LXX.

Obliba přísloví ve sz době

- Kniha Sírachovcova (kolem r. 180 př. Kr.) napodobuje PŘ
- rozdíl v typech:
  - egyptský vzor se zabývá světskou moudrostí, vybízí k pomoci soc. slabým, pozornost k odplatě po smrti; zaměření k výchově vzdělavců, písařů, úředníků;
  - PŘ zaměřena více nábožensky, soustředěnost na tento svět, odměnou za mravnost je zdraví, bohatství, potomstvo; obecně pro lid, např. pro rolníky.
- sz přísloví považována za dar Boha, nikoli za lidskou moudrost
- SZ: prvotní nikoli moudrost, ale bázeň před Bohem

David jako učitel

- *d-v-d*: milovaný, vláda cca 1013-973 př. Kr.)
- sz žalmista
- předobraz mesiášského krále, Mesiáš z domu Davidova, přijde na konci tohoto věku
- „muž podle Božího srdce“ (1S 13,14)
- na dvoře krále pro své umění hrát na harfu
- postupné nabývání moci, úspěchů, přízně lidu → žárlivost Saula
- psancem na útěku
- pro záchranu předstírá bláznovství
- ve 30ti letech pomazán na krále (2S 2,4; 5,4)
- 20tileté úspěšné válčení, zakladatel izraelské veleříše
- jako žalmista: pokora před Bohem, radost a naděje v Hospodinu, pravá lítost nad hříchem, připisováno 73 žalmů
- prototyp krále (David – král, tedy i žalmy: královské)

Král David s tanečníky,
kol. r. 900, knihovna
kláštera St. Gallen.

Michelangelův David, 1500-
1504, Florencie

Další doprovodný materiál:
Wikimedia Commons :

[David](#)

Šalomoun jako učitel

- *šlómó* – pokojný, vláda cca 973-933 př. Kr.
  - žádost k Bohu o rozumné srdce, aby rozeznal dobré od zlého, dána nejen moudrost a rozumnost, ale zaslíbeno také bohatství a dlouhověkost (1Kr 3; 1Pa 1)
  - dle tradice složil 3tis. přísloví a 1005 písní (1Kr 4,32; Ž 72)
- pohrdá tradicemi, porušuje osobní zbožnost, vyvyšování, neúcta – „*nenásledoval cele Hospodina, ...*“ (1Kr 11,6)

Edelmannův palác v Olomouci, Šalomounův soud

Další doprovodný materiál:

<http://www.textweek.com/art/solomon.htm>

dále: Wikimedia Commons: [Solomon](#)